

Innst. O. nr. 15

(2005-2006)

Innstilling til Odelstinget fra helse- og omsorgskomiteen

Ot.prp. nr. 28 (2005-2006)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i folketrygdloven og pasientrettighetsloven (regulering av behandling hos kiropraktor og manuellterapeut)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Helse- og omsorgsdepartementet legger i proposisjonen fram forslag til endringer i folketrygdloven og pasientrettighetsloven.

Endringene i folketrygdloven gjelder:

- Medlemmet (pasienten) kan få trygderefusjon ved behandling hos kiropraktor og manuellterapeut uten at det må foreligge henvisning fra lege.
- Kiropraktor og manuellterapeut kan henvise til undersøkelse og behandling hos fysioterapeut med rett til trygderefusjon for medlemmet.
- Manuellterapeut kan rekvirere radiologiske undersøkelser for trygdens regning slik lege, tannlege og kiropraktor kan.
- Det gis hjemmel for at departementet kan gi forskrifter om unntak fra vilkåret om legeerklæring for et begrenset tidsrom når arbeidsuførheten dokumenteres med erklæring fra annet helsepersonell enn lege.

Endringen i pasientrettighetsloven gjelder:

- Andre instanser enn lege som henviser skal også gis underretning om pasientens rettigheter mv. ved henvisning til sykehus eller spesialistpoliklinikk som omfattes av pasientrettighetsloven § 2-4.

Bestemmelser om at kiropraktorer og manuellterapeuter kan henvise til legespesialist på nærmere bestemte vilkår, vil bli fastsatt i forskrift. Det vil bli gjort nødvendige endringer i de forskrifter som på ulike måter berører lovendringene.

Siden 1. september 2001 har det vært praktisert en forsøksordning slik at i enkelte fylker har kiropraktorer og manuellterapeuter kunnet sykmelde inn til 8 uker og henvise til relevant spesialist og fysioterapi på gitte vilkår. Ved behandlingen av St.prp. nr. 65 (2004-2005), jf. Innst. S. nr. 240 (2004-2005), ba Stortinget Regjeringen utvide ordningen til å gjelde hele landet så raskt som praktisk mulig.

Forslag til regulering av en landsomfattende og permanent ordning har vært på høring. Departementet har mottatt 49 høringsuttalelser. Det framholdes at de fleste høringsinstansene som har gitt kommentarer, tar til etterretning og stiller seg positive til at ordningen i forsøksfylkene blir nasjonal og permanent. Forhold som bedre ressursutnyttelse i helsetjenesten og at dette er en ordning som er gunstig for pasienten, blir særlig fremhevet. Enkelte høringsinstanser gir imidlertid uttrykk for at de er uenige med Stortingets vedtak. Det redegjøres for enkelte av høringsinstansenes hovedsynspunkter.

Med hensyn til personellmessige vilkår og avgrensninger legger departementet til grunn at vilkårene i forsøksordningen når det gjelder retten til å praktisere for trygdens regning, videreføres i en landsomfattende ordning.

Når det gjelder faglig virkeområde, legger departementet til grunn at det ikke har framkommet opplysninger i forbindelse med forsøksordningen om at pasienter i økt grad har blitt feildiagnostisert eller feilbehandlet sammenliknet med situasjonen før oppstarten av forsøket eller med landet for øvrig. Departementet anser det derfor ikke som aktuelt å regulere

begrensninger knyttet til spesifikke diagnoser i aktuelt forskriftsverk.

Departementet foreslår at det gjøres nødvendige endringer i folketrygdloven §§ 5-8 og 5-9 som innebærer en generell videreføring av de bestemmelser som har vært gjeldende i forsøksordningen når det gjelder å oppsøke kiropraktor eller manuellterapeut direkte med rett til trygderefusjon. Det foreslås at det i § 5-9 skal framgå at det også ytes stønad til undersøkelse hos kiropraktor.

Det er et vilkår for rett til sykepenger at man er arbeidsufør på grunn av en funksjonsnedsettelse som skyldes sykdom eller skade. Det framgår av § 8-7 første ledd at arbeidsuførheten må dokumenteres med legeerklæring bortsett fra i arbeidsgiverperioden når arbeidstaker har rett til å bruke egenmelding. Det foreslås at det tas inn en forskriftshjemmel som åpner for at departementet kan gjøre unntak fra vilkåret i § 8-7 første ledd om legeerklæring når arbeidsuførheten dokumenteres med erklæring fra annet helsepersonell i en begrenset periode.

Departementet vil fastsette nødvendige endringer i normaltariiffen og poliklinikkforskriften slik at legespesialist kan utløse takster når pasienten er henvist fra kiropraktor eller manuellterapeut på samme måte som når pasienten er henvist fra lege. Departementet foreslår at pasientrettighetsloven § 2-2 andre ledd siste setning endres slik at ordet "lege" erstattes med "instans". Det innebærer at henvisende instans, uavhengig av om det er lege, kiropraktor eller manuellterapeut, skal motta slik underretting som bestemmelsen regulerer.

Det foreslås at manuellterapeuter uten driftsavtale med kommunen gis anledning til å henvise til legespesialist på samme vilkår som manuellterapeuter med slik driftsavtale da disse anses å ha de samme faglige kvalifikasjoner som manuellterapeut med slik driftsavtale.

Departementet ser ingen grunn til å endre vilkårene som er regulert i forsøksordningen, når det gjelder henvisning til fysioterapi. Det foreslås derfor at folketrygdloven § 5-8 endres slik at vilkåret for rett til stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos fysioterapeut også omfatter henvisning fra kiropraktor eller manuellterapeut. I tråd med bestemmelsen som er gitt i forskrift om forsøksordningen, anser departementet det som upraktisk at manuellterapeut skulle måtte henvise til en annen fysioterapeut dersom annen fysioterapi enn manuellterapi skal benyttes. Departementet foreslår derfor at det i § 5-8 framgår at det ikke er krav om henvisning ved undersøkelse og fysioterapibehandling hos manuellterapeut. Departementet foreslår at endringene i § 5-8 for manuellterapeutenes vedkommende ikke avgrenses til å gjelde manuellterapeuter med driftsavtale.

Departementet foreslår endringer i folketrygdloven § 5-5 tredje ledd slik at vilkåret om rekvisisjon for å ha rett til stønad for undersøkelse og behandling ved private røntgeninstitutter også er oppfylt ved rekvisisjon fra manuellterapeut. Tilsvarende rett til å henvise til radiologiske undersøkelser ved offentlige sykehus mv. som yter radiologiske tjenester, vil bli regulert i forskrift (poliklinikkforskriften). Departementet vil i forskrift stille krav om nødvendig kompetanse i differensialdiagnostikk/laboratorieanalyser og radiologi.

I forsøksordningen har man spesialbestemmelser om rutinemessig informasjon til pasientens fastlege i en rekke situasjoner under forutsetning av pasientens samtykke. Etter departementets vurdering skal det særlige grunner til for å foreslå tilsvarende informasjonsplikt for kiropraktorer og manuellterapeuter når de rettigheter og funksjoner som forsøksordningen omfatter, innarbeides i det ordinære trygdesystemet. Erfaringer fra forsøksordningen tilsier etter departementets mening ikke at det lov- eller forskriftsfestes en særlig informasjonsplikt for disse helsepersonellgruppene i samme omfang som i forsøksordningen.

Når det spesielt gjelder dokumentasjon av arbeidsuførhet, vurderer departementet behovet for rutinemessig oversendelse av informasjon annerledes, da legen overtar ansvaret for å dokumentere arbeidsuførhet fra 8-ukerstidspunktet. I forskrift om forsøksordningen er det fastsatt at kopi av erklæringer om arbeidsuførhet fra kiropraktor og manuellterapeut med pasientens samtykke skal sendes legen når de blir utstedt. Arbeids- og sosialdepartementet vil videreføre denne bestemmelsen i forskrift til folketrygdloven.

Departementet tar sikte på at lov- og forskriftsendringene skal tre i kraft 1. januar 2006.

Om økonomiske konsekvenser framholdes det at endringene av folketrygdloven § 5-9 vil innebære at alle pasienter som henvender seg til kiropraktor, vil ha rett til stønad av trygden for behandling som er stønadsberettiget. Av St.prp. nr. 1 (2005-2006) framgår det at dette vil innebære en utgiftsøkning på anslagsvis 30 mill. kroner på kap. 2755 post 73. Departementet anser at endringene i folketrygdloven § 5-8 vil ha ubetydelige konsekvenser. Det uttales at det er liten grunn til å anta at endringer i henvisningsvilkårene til legespesialister og til poliklinikker vil føre til merutgifter i spesialisthelsetjenesten, og at det også er momenter som taler for at endringer i henvisningsreglene vil kunne medføre innsparinger for spesialisthelsetjenesten. Departementet legger til grunn at rekvirering til radiologisk undersøkelse fra manuellterapeut ikke vil innebære merkostnader for trygden av nevneverdig karakter. Det framholdes at opplæring i trygdefaglige emner, som vil være et vilkår for å kunne praktisere som kiropraktor eller manuellterapeut i den nye nasjonale trygdeordningen, vil organi-

seres og finansieres innenfor de økonomiske rammer som departementet forvalter.

Om administrative konsekvenser uttales at innføringen av en landsomfattende ordning vil medføre slike konsekvenser for trygdeetaten ved oppstart. Fra 1. september 2004 er det etablert 6 regionale oppgjørsheter i trygdeetaten som i hovedsak skal ivareta oppgjørsforvaltningen og utbetalingen for behandlere i de respektive enheter. Departementet vil i forskrift regulere krav om at kiropraktorer og manuellterapeuter inngår avtale om direkte oppgjør med trygdeetaten slik at utbetaling skjer fra den respektive oppgjørsheten. Dette vil innebære en betydelig administrativ forenkling for trygdeetaten. I tillegg vil det innebære en betydelig forenkling for aktuelle pasienter som får behandling hos kiropraktor og manuellterapeut som i dag ikke har direkteoppgjørsordning.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Jan Bøhler, Sonja Mandt-Bartholsen, Gunn Olsen og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen, Vigdis Giltun og lederen Harald T. Nesvik, fra Høyre, Inge Lønning og Sonja Irene Sjøli, fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, fra Kristelig Folkeparti, Laila Dåvøy, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, og fra Venstre, Gunvald Ludvigsen, er fornøyd med at Regjeringen har lagt fram forslag til lov om endringer i folketrygdloven og pasientrettighetsloven som gjelder regulering av behandling hos kiropraktor og manuellterapeut. Formålet med endringene i folketrygdloven er å gi medlemmet (pasienten) trygderefusjon for behandling hos kiropraktor og manuellterapeut uten at det foreligger henvisning fra lege. Videre gir den kiropraktor og manuellterapeuter henvisningsrett til legespesialist og fysioterapeut og gir manuellterapeut rekvisisjonsrett til radiologiske undersøkelser for trygdens regning. Endringene i pasientrettighetsloven innebærer at andre instanser enn lege som henviser, også skal gi underretning om pasientens rettigheter mv. når det henvises til sykehus eller spesialistpoliklinikk (jf. § 2-4).

Komiteen merker seg høringsinstansenes syn på saken og registrerer at flertallet er positivt til de foreslåtte endringene. Komiteen legger til grunn at forsøksordningen har vist at det ikke er meldt om økende grad av feildiagnose eller feilbehandling i

forhold til landet for øvrig. Komiteen mener at endringene vil gi en bedre ressursutnyttelse og være til beste for pasienten.

Komiteen registrerer at departementet vil endre normaltariffen og poliklinikkforskriften slik at legespesialist kan utløse takster også på grunnlag av henvisning fra kiropraktor/manuellterapeut. Komiteen er således enig i at ordet "henvisende lege" erstattes med "henvisende instans" for å gjennomføre dette.

Komiteen er enig i likestillingen mellom manuellterapeuter med og uten driftsavtale når det gjelder henvisningsrett, men vil påpeke at det er viktig at opplæring i trygdefaglige emner kreves, slik departementet selv påpeker.

Komiteen deler likeledes departementets vurderinger om at vilkårene for henvisning til fysioterapeut som gjaldt i forsøksperioden, gjøres permanente, og bifaller departementets vurderinger når det gjelder endringene i § 5-8.

Når det gjelder henvisningsretten til private røntgeninstitutter i § 5-5 tredje ledd, og tilsvarende rett når det gjelder offentlige sykehus mv. om radiologiske undersøkelser, er komiteen enig i at dette kan reguleres ved endring av lov og i forskrift der kravet om kompetanse settes.

Komiteen merker seg departementets vurderinger når det gjelder informasjon og dokumentasjon om arbeidsuførhet til legen, og sier seg enig i at dette kommer i egen forskrift.

Komiteen merker seg at de økonomiske konsekvenser av lovendringen blir minimale. Komiteen registrerer at departementet i forskrift vil sørge for at det inngås direkteoppgjørsavtaler med trygdeetaten slik at oppgjør skjer fra den regionale oppgjørsheten. Dette vil føre til betydelig administrativ forenkling for både pasient og behandler.

Komiteen støtter forslaget i Ot.prp. nr. 28 (2005-2006) og tilrår at proposisjonen blir vedtatt som framlagt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Rikstrygdeverkets anmerkning under 3.1.1.3 i proposisjonen når det gjelder krav til tilleggskvalifikasjoner, og ber om at departementet vurderer å ta deres anbefaling til følge. Disse medlemmer ber videre om en ny vurdering av om hvorvidt naprapatene har en utdanning som skulle tilsi at også denne gruppen kunne komme inn under ordningen i fremtiden.

Disse medlemmer mener at ordningen bør følges opp av forskningsbasert evaluering både med hensyn til behandlingsresultat og behandlingstilbud.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding er enstemmig.

Komiteen viser til proposisjonen og merkna-
dene og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven og
pasientrettighetsloven (regulering av behandling hos
kiropraktor og manuellterapeut)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (fol-
ketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-5 andre ledd andre punktum skal lyde:

Det er et vilkår for rett til stønad for undersøkel-
ser og behandling ved private røntgeninstitutter at det
foreligger rekvisisjon fra lege, tannlege, kiropraktor
eller manuellterapeut.

§ 5-8 tredje ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet er
henvist fra lege, kiropraktor eller manuellterapeut.
*Kravet til henvisning gjelder ikke ved undersøkelse
og behandling hos manuellterapeut.* Behandlingen

må være av vesentlig betydning for medlemmets syk-
dom og funksjonsevne.

§ 5-9 første ledd skal lyde:

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til *un-
dersøkelse og behandling* hos kiropraktor.

Andre ledd første punktum oppheves. Nåværende an-
dre punktum blir første punktum.

§ 8-7 nytt niende ledd skal lyde:

*Departementet kan gi forskrifter om unntak fra
vilkåret om legeerklæring i første ledd for et begren-
set tidsrom når arbeidsuførheten dokumenteres med
erklæring fra annet helsepersonell.*

II

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter (pa-
sientrettighetsloven) gjøres følgende endring:

§ 2-2 andre ledd fjerde punktum skal lyde:

Henvisende *instans* skal også underrettes.

III

Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 8. desember 2005

Harald T. Nesvik

leder

Sonja Mandt-Barthol森

ordfører